

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2025**

**ΘΕΜΑΤΑ & ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**

02 Ιουνίου, 2025

**ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ  
Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ**



ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

*Αφειτηρία το μέλλον*

Επιμέλεια: Ομάδα Φιλολόγων  
<https://www.othisi.gr/frontistirio/>

Δευτέρα, 2 Ιουνίου 2025  
ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ  
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος *Πολιτεία* 514a – 515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπείκασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκῇσιν σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὁρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύουσιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοιους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ· τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶε ἂν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;

Πῶς γάρ, ἔφη, εἰ ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἠναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;

Τί δὲ τῶν παραφερομένων; οὐ ταῦτόν τοῦτο;

Τί μήν;

Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἰοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγήσιν ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὁρῶεν;

Ἀνάγκη.

## ΘΕΜΑ Α1.

**A1. α.** Να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στον αριθμό της **Στήλης Α** το γράμμα από τη **Στήλη Β** που αντιστοιχεί στην ορθή απάντηση:

| Στήλη Α                                                                                  | Στήλη Β                                                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------|
| 1. Ποια είναι η κύρια αιτία η οποία εμποδίζει τους δεσμώτες να στρέψουν τα κεφάλια τους; | α. Οι αλυσίδες στους αυχένες τους.                               |
|                                                                                          | β. το σκοτάδι της σπηλιάς.                                       |
|                                                                                          | γ. ο φόβος της φωτιάς.                                           |
| 2. Πού βρίσκεται το πυρ σε σχέση με τους δεσμώτες;                                       | α. Μπροστά τους, χαμηλά.                                         |
|                                                                                          | β. Επάνω και πίσω τους, σε απόσταση.                             |
|                                                                                          | γ. Έξω από το σπήλαιο.                                           |
| 3. Τα «σκεύη», οι «ἀδριάντες» και τα «ἄλλα ζῶα» που μεταφέρονται πίσω από το τείχιον     | α. είναι πραγματικά ζῶα της σπηλιάς.                             |
|                                                                                          | β. δημιουργούν τις σκιές που οι δεσμώτες θεωρούν πραγματικότητα. |
|                                                                                          | γ. προορίζονται για δώρα στους δεσμώτες.                         |

(μονάδες 6)

**A1. β.** «παρ' ἧν», «ὕπὲρ ὧν»: Σε ποια λέξη του αρχαίου κειμένου αναφέρεται καθεμιά από τις παραπάνω αντωνυμίες;

(μονάδες 4)

**Μονάδες 10**

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

**A1. α.**

1. α
2. β
3. β

Α1. β.

«παρ' ἧν»: αναφέρεται στη λέξη «ὁδόν»

«ὕπὲρ ὧν»: αναφέρεται στη λέξη «παραφράγματα»

**ΘΕΜΑ Β1.**

**Β1.** Ποιος είναι ο βασικός εκφραστικός τρόπος, με τον οποίο ο Πλάτωνας παρουσιάζει το θέμα του μύθου και πώς αυτός συνδέεται με την έλλειψη παιδείας και την κατάσταση των δεσμοτών; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας με αναφορές από το κείμενο.

**Μονάδες 10****ΑΠΑΝΤΗΣΗ****Β1.**

Ο Σωκράτης βάζει τον συνομιλητή του, τον Γλαύκωνα, να φανταστεί ένα υπόγειο μέρος σαν σπηλιά και σκηνοθετεί μια παράδοξη ιστορία, την οποία όμως θεωρεί απλή αναπαράσταση της κοινής ανθρώπινης συνθήκης: όπως τα ανθρώπινα σώματα είναι ακινητοποιημένα και δέσμια στο υπόγειο, έτσι και η ψυχή είναι φυλακισμένη στις αισθήσεις του σώματος. Οι δεσμώτες γνωρίζουν μόνον ό,τι ακούν και βλέπουν, δεν έχουν άμεση αντίληψη του φωτός και των όντων.

Για να καταστήσει σαφή την θέση του σχετικά με την κατάσταση απαιδευσίας του ανθρώπου, την οποία συμβολικά αποτυπώνει στον περίφημο μύθο / αλληγορία του σπηλαίου, ο Σωκράτης ξεκινά την σκέψη του προτρέποντας τον Γλαύκωνα να αναπαραστήσει την ανθρώπινη κατάσταση με μια φανταστική εικόνα («ἀπεικασον τοιούτῳ πάθει τήν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας»). Το ρήμα «ἀπεικάζω» σημαίνει απομιμούμαι, απεικονίζω, παρουσιάζω μέσα από μια παραβολή / σύγκριση. Η χρήση του συγκεκριμένου ρήματος στην αρχή της αφήγησης, που είναι γνωστή ως ο «(πλατωνικός) μύθος του σπηλαίου», σηματοδοτεί την έναρξη ενός λόγου αλληγορικού. Μια αλληγορία συνεπάγεται πως όσα λέγονται έχουν και ένα άλλο επίπεδο σημασιών, πως οι λέξεις, οι έννοιες και οι περιγραφές έχουν πέρα από την κυριολεκτική τους και μια συμβολική σημασία. Έτσι, το σπήλαιο συμβολίζει τον κόσμο των αισθήσεων που βρίσκεται στο σκοτάδι της άγνοιας και της απαιδευσίας. Οι δεσμώτες συμβολίζουν τους ανθρώπους που δεν έχουν γνωρίσει την αλήθεια, καθηλωμένοι εξαιτίας της άγνοιας, οι άνθρωποι τους οποίους η καθημερινή ενασχόληση με τα προβλήματα της ζωής δεν τους επιτρέπει να φιλοσοφήσουν και να γνωρίσουν τον πραγματικό κόσμο (των ιδεών). Η ακινησία τους, οφειλόμενη στα δεσμά, συμβολίζει αυτή ακριβώς την πνευματική αδράνεια, την απουσία έρευνας και αναζήτησης της αλήθειας («ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένους, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἷς τε τό πρόσθεν μόνον ὄραν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν»). Ό,τι υπάρχει στη σπηλιά (με την εξαίρεση των φερόντων και των ίδιων των δεσμοτών), είτε είναι σκεύη είτε σκιές, θα πρέπει να

**ΩΘΗΣΗ**

θεωρηθούν ως λιγότερο φωτεινά και αληθή από τα ορατά που βρίσκονται εκτός σπηλιάς. Ο λόγος είναι ότι δεν αντλούν το φως και την αλήθεια τους από τον ήλιο αλλά από το φως του πυρός («φῶς δέ αὐτοῖς πυρός ἄνωθεν καί πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξύ δέ τοῦ πυρός καί τῶν δεσμωτῶν ἐπάνω ὁδόν»). Πρόκειται για εικόνες φυσικῶν αντικειμένων που προέρχονται από το ανώτερο ὄρατόν.

Όλοι αυτοί οι συμβολισμοί δίνονται στο πλαίσιο της αφήγησης. Ωστόσο, η αφήγηση διακόπτεται με το αξιολογικό σχόλιο του Γλαύκωνα: «Ἄτοπον εἰκόνα ... καί δεσμώτας ἀτόπους», με το οποίο εκφράζει την έκπληξή του και συγκρατημένη επιφύλαξη για ὅσα διατυπώνει ο Σωκράτης (με την επανάληψη της λέξης «ἄτοπον») : ἀτοπος είναι ο στερούμενος του τόπου του, ἄρα παράδοξος, αλλόκοτος, παράλογος. Η εμφατική αυτή λέξη, που παραπέμπει σχεδόν σε κάτι ανύπαρκτο, χρησιμοποιείται για να προετοιμάσει τον επερχόμενο αιφνιδιασμό της απόφανσης του Σωκράτη: οι αλλόκοτοι δεσμώτες είναι ὅμοιοι με εμάς. Μέσα από λογοτεχνικές χρήσεις της γλώσσας ο Πλάτων επιδιώκει να προωθήσει τον φιλοσοφικό του στοχασμό. Στην προκειμένη περίπτωση υποβάλλεται η θέση πως η τόσο αυτονόητη ένταξη των ανθρώπων στον κόσμο των αισθήσεων είναι «ἄτοπος», αποτελεί μια αλλόκοτη στέρηση λογικής. Ο Σωκράτης με το σχόλιο «Ὅμοιους ἡμῖν» παραλληλίζει τους δεσμώτες με τη σύγχρονη πολιτική κοινωνία και τον κόσμο του σπηλαίου με τον αισθητό κόσμο.

Στη συνέχεια ο Σωκράτης, εγκαταλείποντας την αφήγηση και υιοθετώντας εκ νέου το διάλογο, δίνει νόημα στην εικόνα του σπηλαίου. Μέσα από τη διαλεκτική διαδικασία, εκτός από την ομοιότητα των δεσμωτῶν με εμάς, αυτό που κυρίως θέλει να τονίσει είναι η γνωστική κατάσταση του ανθρώπου. Οι δεσμώτες μπορούν να βλέπουν μόνο τις σκιές που προβάλλονται με το φως της φωτιάς στον τοίχο του σπηλαίου («τοὺς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶε ἂν τι ἑωρακέσθαι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρός εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας;») και αποδίδουν στις σκιές τα ονόματα των πραγματικῶν ὄντων («Εἰ οὖν διαλέγεσθαι οἱοί τ' εἶεν πρὸς ἀλλήλους, οὐ ταῦτα ἡγῆ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὀρῶεν»). Το φαίνεσθαι αυτής της πραγματικότητας ενισχύεται ακόμη από το ότι οι φωνές ὄσων περνούν κατά μήκος του τειχίου, ὅπως και οι φωνές των δεσμωτῶν, αντηχούν από τον τοίχο του σπηλαίου ἔτσι που οι σκιές φαίνονται ὅτι μιλούν («Τί δ' εἰ καὶ ἡχὼ τὸ δεσμωτήριον ἐκ τοῦ καταντικρὺ ἔχοι; ὁπότε τις τῶν παριόντων φθέγγεται, οἶε ἂν ἄλλο τι αὐτοὺς ἡγεῖσθαι τὸ φθεγγόμενον ἢ τὴν παριοῦσαν σκιάν;»).

Ο Πλάτων μιλά αλληγορικά περί παιδείας (και ἑλλειψη παιδείας). Στην Πολιτεία γενικότερα η αναφορά στην παιδεία γίνεται πάντα σε σύνδεση με την ηθική διαπαιδαγώγηση των πολιτῶν. Στον μύθο του σπηλαίου, ειδικότερα, η αναφορά στην παιδεία ἔχει και γνωσιολογικό περιεχόμενο: πῶς μπορεί ο ἄνθρωπος να γνωρίσει την αλήθεια, και μάλιστα το αληθινά υπαρκτό.

## ΘΕΜΑ Β2.

Β2.

## ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Το 1948 ο Άγγλος Τζωρτζ Όργουελ έγραψε το έργο «1984». Σε αυτό αφηγείται μια κατάσταση στην οποία ένα απολυταρχικό Κόμμα και ο απρόσωπος ηγέτης του, ο Μεγάλος Αδελφός, κατασκευάζουν μια ψευδή πραγματικότητα μέσα από μηχανισμούς συνεχούς προπαγάνδας και παραποίησης των γεγονότων. Σε αυτή την πραγματικότητα ζουν πολίτες, όπως ο Γουίνστον.

Στο τέλος, το Κόμμα θα ανακοίνωνε ότι δύο και δύο έκαναν πέντε, κι εσύ θα έπρεπε να το πιστέψεις. Αργά ή γρήγορα θα το ισχυρίζονταν και αυτό, ήταν αναπόφευκτο. Η λογική του ισχυρού το απαιτούσε. Η φιλοσοφία του Κόμματος σιωπηρά αρνιόταν όχι μόνο την εγκυρότητα της εμπειρίας, αλλά και την ύπαρξη της εξωτερικής πραγματικότητας. Η αίρεση των αιρέσεων ήταν η κοινή λογική. [...]

Το Κόμμα σου έλεγε να απορρίπτεις τη μαρτυρία των αυτιών και των ματιών σου. Ήταν η τελική και σημαντικότερη εντολή του. Η καρδιά του Γουίνστον βούλιαξε στη σκέψη της τεράστιας δύναμης που παρατασσόταν εναντίον του, της ευκολίας με την οποία οποιοσδήποτε διανοούμενος του Κόμματος θα τον νικούσε σε μια συζήτηση, των επιχειρημάτων με τις λεπτές αποχρώσεις τα οποία δεν θα ήταν σε θέση να κατανοήσει, ούτε και φυσικά να ανταπαντήσει. Κι όμως, αυτός είχε δίκιο. Είχαν άδικο, κι αυτός είχε δίκιο. [...] Ο υλικός κόσμος υπάρχει, οι νόμοι του δεν αλλάζουν. Οι πέτρες είναι σκληρές, το νερό είναι υγρό, τα ελεύθερα αντικείμενα πέφτουν προς το κέντρο της γης. Με την αίσθηση [...] ότι διατύπωνε ένα σημαντικό αξίωμα, έγραψε: «Ελευθερία είναι η ελευθερία να λες ότι δύο και δύο κάνουν τέσσερα. Αν αυτό θεωρηθεί ως δεδομένο, όλα τα άλλα ακολουθούν».

**Τζωρτζ Όργουελ, 1984 (μτφρ. Ευρ. Αμανατίδου). Αθήνα: Ανοιχτή Βιβλιοθήκη, 2021, σσ. 96-97.**

Στην πρώτη παράγραφο του παράλληλου κειμένου να εντοπίσετε μία ομοιότητα και στη δεύτερη παράγραφο μία διαφορά ως προς το περιεχόμενο σε σχέση με το διδαγμένο κείμενο του Πλάτωνα. Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αναφέροντας τα αντίστοιχα χωρία των δύο κειμένων.

Μονάδες 10

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Β2.

Τόσο το κείμενο του Πλάτωνα, όσο και το παράλληλο κείμενο του Όργουελ, παρά την χρονική απόσταση που τα χωρίζει, θίγουν και πραγματεύονται το διαχρονικό ζητούμενο της γνώσης, στο πλαίσιο της πολιτικής κοινωνίας, και του κινδύνου της πλάνης στην οποία περιπίπτει ο πολίτης.

Αναλυτικότερα, και στα δύο κείμενα παρουσιάζεται μια τεχνητή και αλλοιωμένη πραγματικότητα που επιβάλλεται στους ανθρώπους, οι οποίοι την αποδέχονται ως αληθινή, καθώς στερούνται πρόσβασης στην αυθεντική γνώση ή εμπειρία. Όπως οι δεσμώτες στη σπηλιά αντιλαμβάνονται τις σκιές ως την πραγματικότητα («τούς γὰρ τοιούτους πρῶτον μὲν ἑαυτῶν τε καὶ ἀλλήλων οἶει ἂν τι ἑωρακέναι ἄλλο πλὴν τὰς σκιάς τὰς ὑπὸ τοῦ πυρὸς εἰς τὸ καταντικρὺ αὐτῶν τοῦ σπηλαίου προσπιπτούσας»), έτσι και οι πολίτες του Όργουελ ζουν μέσα σε μια ψευδαισθητική πραγματικότητα, πλασμένη από την εξουσία και τις μεθοδεύσεις της (Σε αυτό [το καθεστώς] ένα απολυταρχικό Κόμμα [...] κατασκευάζουν μια ψευδή πραγματικότητα μέσα από μηχανισμούς συνεχούς προπαγάνδας και παραποίησης των γεγονότων»). Και στις δύο περιπτώσεις, η γνώση παραμορφώνεται και η ψευδαίσθηση επιβάλλεται ως αλήθεια.

Παρά την ομοιότητα αυτή, μεταξύ των δύο κείμενων υπάρχει μια προφανής διαφορά: Ο Πλάτωνας, μέσω του Σωκράτη, υποβαθμίζει την αξία των αισθήσεων: οι δεσμώτες εξαπατώνται ακριβώς επειδή εμπιστεύονται τις αισθήσεις τους, οι οποίες περιορίζονται στη θέαση σκιών («ἀκινήτους γε τὰς κεφαλὰς ἔχειν ἡναγκασμένοι εἶεν διὰ βίου;», «οὐ ταῦτα ἡγῆ ἂν τὰ ὄντα αὐτοὺς νομίζειν ἄπερ ὀρῶεν;») Συνεπώς, η αλήθεια δεν προσλαμβάνεται μέσω των αισθήσεων, αλλά μέσω της διανοητικής στροφής προς το φως της γνώσης. Αντίθετα, στον Όργουελ ο ήρωας υπερασπίζεται την εγκυρότητα των αισθήσεων απέναντι στην ψευδολογική επιβολή του Κόμματος. Προβάλλεται η άποψη ότι η πραγματικότητα και η αλήθεια εδράζονται στη μαρτυρία των αισθήσεων («Το Κόμμα σου ἔλεγε νὰ απορρίψεις τὴ μαρτυρία τῶν αισθήσεων καὶ τῶν ματιῶν σου. [...] Ἐλευθερία εἶναι ἡ ἐλευθερία νὰ λες ὅτι δύο καὶ δύο κάνουν τέσσερα»).

Και στα δύο κείμενα παρουσιάζεται ένας ψευδής κόσμος, μια κατασκευασμένη πραγματικότητα που επιβάλλεται στους ανθρώπους ως αληθινή, λόγω έλλειψης ελευθερίας ή εναλλακτικής πληροφόρησης.

### ΘΕΜΑ Β3.

**Β3.** Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου με ουσιαστικά ετυμολογικά συγγενή (απλά ή σύνθετα) της μετοχής «**φέροντας**» ώστε να ολοκληρωθεί σωστά το νόημά τους:

1. Πήγε να τον δει ωτορινολαρυγγολόγος, γιατί ένα κοκκαλάκι ψαριού είχε κολλήσει στον ..... του.
2. Πρόσφατα καταργήθηκε ο ..... κατανάλωσης στα είδη πρώτης ανάγκης.
3. Στις εκπτώσεις η κόρη μου συνήθως ψωνίζει πολλά .....
4. Με στενοχώρησε το ..... του. Ήταν φοβερά προσβλητικό.
5. «Δεν ντρέπεσαι που επαναλαμβάνεις ό,τι σου λέει η γυναίκα σου; Κατάντησες ..... της».

Μονάδες 10

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B3.

1. οισοφάγο
2. φόρος
3. φορέματα
4. φέρεσιμο
5. φερέφωνό



ΕΡΕΥΝΑ  
ΩΘΗΣΗ  
Αφείνεια το μέλλον



ΕΡΕΥΝΑ  
ΩΘΗΣΗ  
Αφείνεια το μέλλον

## ΘΕΜΑ B4.

**B4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη.

1. Πηγή πληροφοριών για τη ζωή του Πλάτωνα είναι η 15η επιστολή του.
2. Ο Πλάτωνας είχε ενεργό πολιτική δράση στην Αθήνα.
3. Τα δύο πρώτα στάδια της αγωγής των φυλάκων περιελάμβαναν γυμναστική και μουσική αγωγή, όπως και μαθηματικές επιστήμες.
4. Το πρώτο ταξίδι του Πλάτωνα στη Σικελία είχε δραματικές εξελίξεις, γιατί εκδιώχθηκε κακήν κακώς από το νησί.
5. Οι φιλόσοφοι-βασιλείς διαθέτουν περιουσία.

Μονάδες 10

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

B4.

1. Λάθος
2. Λάθος
3. Σωστό
4. Σωστό
5. Λάθος



ΕΡΕΥΝΑ  
ΩΘΗΣΗ  
Αφείνεια το μέλλον



ΕΡΕΥΝΑ  
ΩΘΗΣΗ  
Αφείνεια το μέλλον

## Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

## Ξενοφώντος, Απομνημονευμάτων Β, 2.1.22-23

(εκδ. E.C. Marchant, Xenophontis Opera Omnia Tomus II, Oxford Classical Texts, Οξφόρδη 1901)

Ο Σωκράτης αναδιηγείται την ιστορία, την οποία συνέθεσε ο σοφιστής Πρόδικος με θέμα τη συνάντηση του Ηρακλή με την Αρετή και την Κακία.

[Φησὶ Πρόδικος] καὶ φανῆναι αὐτῷ δύο γυναῖκας προσιέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἑτέραν εὐπρεπῇ τε ἰδεῖν καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ, τὴν δ' ἑτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα, κεκαλλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, τὰ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα, ἐσθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ὥρα διαλάμποι· κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυτήν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται, πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιάν ἀποβλέπειν. ὥς δ' ἐγένοντο πλησιαίτερον τοῦ Ἡρακλέους, τὴν μὲν πρόσθεν ῥηθεῖσαν ἰέναι τὸν αὐτὸν τρόπον, τὴν δ' ἑτέραν φθάσαι βουλομένην προσδραμεῖν τῷ Ἡρακλεῖ καὶ εἰπεῖν· Ὀρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη. ἐὰν οὖν ἐμὲ φίλην ποιησάμενος, [ἐπὶ] τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥάστην ὁδὸν ἄξω σε, καὶ τῶν μὲν τερπνῶν οὐδενὸς ἄγευστος ᾖ, τῶν δὲ χαλεπῶν ἄπειρος διαβιώσῃ.

πολυσαρκία: (εδῶ) χυμώδης σωματότυπος  
ὀρθοτέρα: πιο στητή  
ὥρα: νεανική ομορφιά, ακμή της νεότητας  
θαμὰ: συχνά

## ΘΕΜΑ Γ1.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ... ἄπειρος διαβιώσῃ».

Μονάδες 20

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ1. (Ο Πρόδικος διηγείται ότι) αυτή (η δεύτερη) εξέταζε συχνά τον εαυτό της και παρατηρούσε εάν την κοίταζε και κάποιος άλλος και πολλές φορές έστρεφε το βλέμμα της στην σκιά της. Και όταν βρέθηκαν πιο κοντά στον Ηρακλή, αυτή που αναφέρθηκε πρώτη, πλησίαζε με τον ίδιο ρυθμό, ενώ η άλλη, επειδή ήθελε να την προλάβει, έτρεξε στον Ηρακλή και είπε: «Σε βλέπω, Ηρακλή, να βρίσκεσαι σε αμηχανία ποιον δρόμο να ακολουθήσεις στη ζωή σου. Εάν λοιπόν με κάνεις φίλη, θα σε οδηγήσω στον πιο ευχάριστο και εύκολο δρόμο, και δεν θα υπάρχει τίποτα από τα ευχάριστα που δεν θα γευτείς, και θα ζεις χωρίς να δοκιμάσεις τίποτα δυσάρεστο».

## ΘΕΜΑ Γ2.

Γ2. Πώς περιγράφονται η Αρετή και η Κακία στο απόσπασμα «[Φησὶ Πρόδικος] καὶ φανῆναι ... ὥρα διαλάμπει»;

Μονάδες 10

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ2. Ο Πρόδικος περιγράφει την Αρετή ως μια γυναίκα με ευπρέπεια και φυσική ευγένεια, με ωραίες γραμμές και σεμνότητα στο βλέμμα, με εγκράτεια ως προς το παράσημά της, ντυμένη στα λευκά. Την Κακία, αντιθέτως, χυμώδη και με δέρμα απαλό, βαμμένη ώστε να φαίνεται πιο λευκή και με πιο κόκκινα μάγουλα από την πραγματικότητα, πιο στητή από το φυσικό, με το βλέμμα ψηλά και ντυμένη με τρόπο που να αναδεικνύει τη νεανική ομορφιά της.

## ΘΕΜΑ Γ3.

Γ3.α. «[Φησὶ Πρόδικος] καὶ φανῆναι ... τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι»: Να εντοπίσετε τα ουσιαστικά της γ' κλίσης που υπάρχουν στο παραπάνω απόσπασμα και να τα γράψετε στη γενική ενικού.

(μονάδες 4)

Γ3.β. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις:

- φανῆναι : το β ' ενικό της προστακτικής του ίδιου χρόνου στην ίδια φωνή  
 μεγάλας : τη γενική πληθυντικού του συγκριτικού βαθμού στο ίδιο γένος  
 ιδεῖν : την ονομαστική ενικού της μετοχής μέλλοντα στο θηλυκό γένος στην ίδια φωνή  
 ἐπισκοπεῖν : το γ ' ενικό του παρατατικού στην ίδια φωνή  
 ἄξω : το α ' πληθυντικό της υποτακτικής αορίστου β ' στην ίδια φωνή  
 οὐδενός : τη δοτική ενικού θηλυκού γένους

(μονάδες 6)

Μονάδες 10

## ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ3.α.

- γυναῖκας:     γυναικός  
 φύσει:       φύσεως  
 σῶμα:       σώματος  
 καθαρότητι: καθαρότητος

Γ3.β.

φανῆναι: φάνηθι  
 μεγάλας: μειζόνων  
 ἰδεῖν: ὀψομένη  
 ἐπισκοπεῖν: ἐπεσκόπει  
 ἄξω: ἀγάγωμεν  
 οὐδενός: οὐδεμιᾶ

#### ΘΕΜΑ Γ4.

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε πλήρως συντακτικά τους όρους που εμφανίζονται στο αδίδακτο κείμενο με έντονα γράμματα:

**ἰδεῖν, τῆς φύσεως, τῷ Ἡρακλεῖ, ἀποροῦντα, φίλην, τῶν χαλεπῶν.**

(μονάδες 6)

Γ4.β. «κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ... τῷ Ἡρακλεῖ καὶ εἰπεῖν»: Να εντοπίσετε τη δευτερεύουσα ονοματική πρόταση του αποσπάσματος, να αναγνωρίσετε το είδος της, να δικαιολογήσετε την εκφορά της και να δηλώσετε τον συντακτικό της ρόλο.

(μονάδες 4)

**Μονάδες 10**

#### ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Γ4.α.

**ἰδεῖν:** τελικό απαρέμφατο, ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αναφοράς στο «εὐπρεπῇ»

**τῆς φύσεως:** γενική συγκριτική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο «ὀρθότεραν»

**τῷ Ἡρακλεῖ:** αντικείμενο του απαρεμφάτου «προσδραμεῖν»

**ἀποροῦντα:** κατηγορηματική μετοχή, αναφέρεται στο «σε» (αντικείμενο του ρήματος «ὀρῶ»)

**φίλην:** κατηγορούμενο που αναφέρεται στο «ἐμέ» (αντικείμενο της μετοχής «ποιησάμενος»)

**τῶν χαλεπῶν:** γενική αντικειμενική ως ετερόπτωτος προσδιορισμός στο «ἄπειρος»

Γ4.β.

**εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾷται :** δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση, ολικής άγνοιας (εισάγεται με το ερωτηματικό μόριο «εἴ»). Εκφέρεται με οριστική («θεᾷται») γιατί δηλώνει ερώτηση για το πραγματικό. Λειτουργεί ως αντικείμενο του απαρεμφάτου «ἐπισκοπεῖν».

## ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Στο Διδαγμένο κείμενο, εξετάστηκε απόσπασμα από το έργο του Πλάτωνα *Πολιτεία*. Τα θέματα του Διδαγμένου εξετάζουν τα καίρια σημεία της ενότητας και χαρακτηρίζονται από διαβάθμιση ως προς τη δυσκολία τους. Η ερμηνευτική ερώτηση αλλά και το παράλληλο κείμενο απαιτούν αφαιρετική ικανότητα καθόσον για την απάντηση είναι αναγκαία η συνολική εξέταση του κειμένου. Οι ερωτήσεις εισαγωγής εξετάζουν βασικές γνώσεις. Τα λεξιλογικά κρίνονται απαιτητικά.

Στο Αδίδακτο κείμενο, τα θέματα δεν αναμένεται να προβληματίσουν τους επαρκώς προετοιμασμένους μαθητές, καθώς το κείμενο, χαρακτηριστικό του τρόπου γραφής του Ξενοφώντα, παρουσιάζει νοηματική αυτοτέλεια, ομαλή ροή στον λόγο και οικεία έκφραση. Τα ζητούμενα της γραμματικής είναι διαβαθμισμένης δυσκολίας, χωρίς ωστόσο να είναι ιδιαίτερα απαιτητικά. Τα ζητούμενα του συντακτικού εξετάζουν τα απολύτως βασικά σημεία της θεωρίας και κρίνονται εύκολα.



Καλή επιτυχία!



ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ

ΩΘΗΣΗ

Αφειρηρία το μέλλον